

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 4. Vsuræ iniquitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

sum venire; animus enim auaritiâ æger non quæ sana, sed quæ desiderata sunt, quærit: & *magnitudo pecunie à bono & honesto in prauum abstrahit.* Igitur istud axioma illi sufficiebat, *tantò se felicior fore, quantò plus à debitore extorqueret;* etiam ante tempus, & non solum supra sortem, sed etiam supra mensuram omnem censûs, iustis titulis, concessi. Sic filij huius seculi solliciti sunt de crastino, immo de re præsentis. Verùm *Istuc est sapere, non quod ante pedes modò esto*

Videre, sed etiam illa quæ futura sunt

Prospicere.

IV: Meritò Poëtæ Plutum cæcum finxerunt: neque enim *munera duntaxat, excacant oculos sapientum, & mutant verba iustorum;* sed omnis etiam auri argentiqûe praua cupiditas, quæ vel à mortuo tributum exigit, & sepulchra spoliât, & æquè retinendo, ac accipiendo peccat, etiam cùm non videt se peccare. *Amor namq; pecuniarum,* ait S. Chrystomus, *pupillâ mentis, quasi quidam malignus humor influit, densamq; nebulam operatur.* Hinc Nobilis iste, non vidit, se opes habere, quibus succurreret gratis necessitati egenorum: neque recordatus est, scriptum esse: *Si unus de fratribus, ad paupertatem venerit, non obdura-*
bis cor

Deuter.
16. 19.
VSVRAE
INIQUI-
TAS.

Deuter.
15. 8.

& indulgentia Confessarij.

*bis cor tuum, nec contrahes manum, & dabis
mutuum, quo eum indigere perspexeris (malè
enim retinet pecunias, qui se emolliri non si-
nit, vt subueniat indigenti) neque illud Chri-
sti in mente habuit: Qui petit à te, da ei:
volenti mutuari à te, ne auertaris. Et: Si mu-
tuum dederitis his, à quibus speratis recipere,
qua gratia est vobis? nam & peccatores peccato-
ribus foenerantur, vt recipiant aqualia. Benefa-
cite, & mutuum date, nihil inde sperantes, &
erit merces vestra multa. Hæc licita est, & lon-
gè maior vsura, quàm si decem, pro centum,
recipias. Sed mali in delicias profusi, in elee-
mosynas contracti & inhumani nihil agunt
virtutis amore; præceptis igitur atque minis
coercendi sunt. Quamobrem etiam mutua-
tionem pecuniæ, spe vsuræ, vetuit Deus: Non
foenerabis, inquit, fratri tuo ad vsuram pecu-
niam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem. Ac,
per Ezechielem ait, non victurum egenum &
pauperem contristantem, rapientem rapinas, pi-
gnus non reddentem, & ad idola leuantem oculos
suos, abominationem facientem: ad vsuram dan-
tem, & ampliùs accipientem. Est enim vsura
lucrum proueniens ex mutuo, vi mutui, prohi-
bita lege naturali; nec in veteri lege aliter
permiffa, quàm in recompensationem bo-
norum,*

Matth.

5. 42.

Luc. 6. 34.

Job. 1.

10. 3.

Deuter.

23. 19.

Ezech.

18. 12.

E norum,

norum, quæ Iudæi à Gentibus vicinis iuste poterant auferre. In nouo Testamento non canonico tantum, sed etiam diuino jure, prohibetur.

Juuenal.
Sat. 14.

Sed quæ reuerentia legum?

*Quis metus, aut pudor est unquam prope-
rantis auari?*

Aristot. l.
1. de Rep.
c. 10.

Bion certè auaritiam, dixit esse *metropolim improbitatis*. Quin etiam certè vel Aristoteles docuit, sicut honesti patrisfamilias est, se & domum alere, agrorum & pecorum fructibus; ita artem cauponariam iure vituperari, non enim ortum habet à natura, sed è semetipsis questum faciunt fœneratores. Et addit: *Meritissimè fœneratoria ars odio habetur, quia ab ipso numo fit questus, & non seruit, cui primus inuentus est; permutationis enim gratia extitit; fœnus autem ipsum copiosorem facit. Vnde & nomen hoc (Τόκος) natum est: similia enim, quæ pariuntur, sunt gignentibus ipsa. Fœnus autem est, cum paratur numo numus. Quare omnium questuum hic est maximè præter naturam.* D. Ambrosius etymon ab adiuncto dolore amplificat: *Τόκος*, inquit (seu partus) Græci appellarunt *usuras*, eò, quòd dolore partus animæ debitoris excruciaci videantur. *Veniunt calenda, parit fors centesimam: creuit centesima, petitur.*

titur, nec soluitur, applicatur ad sortem. Itaq; non iam centesima incipit esse, sed summa, hoc est, non fanoris centesima, sed fœnus centesima. Fœnus Latinis quasi *fatus* dicitur. At pecunia non est naturæ talis, vt *fatum* producat, sicut ovis, vacca, equus. Accedit ad hanc iniustitiam & dolus, & modus. *Auarus*, ait S. Basilius, videns inopem necessitate coactum ad genua sua supplicem procumbentem, flecti nefcius perstat implacabilis, & nec precibus vincitur, nec lachrymis mollitur; iurat insuper, se omnino carere pecunia, & querere, si quem ipse feneratorum inueniat, & inhumana mercatura impudens periurium addit. Postquam verò percipit, miserum illum meminisse fœnoris supra sortem, subridere incipit, familiarem & amicum appellat. Videamus, inquit, sicubi relictum est nonnihil argenti depositi. Hac itaq; commentitia simulatione, ubi inescavit miserum, & litteris obstrinxit, super eo fanore confectus, inde se proripit. S. Ambrosius, post alia multa in feneratores dicta: Vidi ego, ait, miserabile spectaculum liberos, pro paterno debito in auctionem deduci, & teneri calamitatis hæredes, qui non essent participes successioms, & hoc tam immane flagitium non erubescere creditorem. Instat, urget, addicit. Mea, inquit, nutriti pecunia, pro

S. Basilius
in Psal.

140

S. Ambrosius
de Tobia
cap. 8.

alimonia seruitutem recognoscant, pro sumtu licitatione subeant, agitetur hasta de pretijs singulorum, non immeritò hasta agitur, ubi caput queritur: non immeritò ad auctiorem peruenitur, ubi fors poscitur. Hæc est fœneratoris humanitas, hæc debitoris stultitia, ut filijs, quibus non reliquit pecuniam, libertatem auferat, pro testamento chirographum dimittat, pro emolumento hereditatis, syngrapham obligationis. Denique tam nefarium icelus est usura, ut Cato Censorius, rogatus, quid esset fœnerari? responderit: *Quid hominem occidere?* & S. Augustinus scripserit, *trucidari pauperem fœnore*: immò Christus fœneratores comparauit latronibus, quando, euersis, in templo, numulariorum, (quos usurarios fuisse obseruat S. Hieronymus) mensis, dixit: *Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Auaritia enim, teste S. Ambrosio, quasi gradus quosdam cupiditatis habet, & quo plures ascenderit, eò ad altiora festinat, unde sit grauis ruina lapsuro.

Hoc ergo tantum usuræ crimen cum sit, tamen à Pluto excæcati multi non vident, sed se excusant, factum eleuant, exempla, & consuetudinem obtendunt, mordicus retinent, nec adduci possunt ad iniusta lucra restitu-

Cic. lib.
2. de officijs.

S. Aug.
ep. 54.
Matth.

21. 12.
S. Hieronymus in
cit loc.

Matthæi.
S. Ambr.
de Naboth lælita.

TIMOR
RESTITUTIONIS
FACIENDAE, IM-